



Új egyezmény a magyar–román határvízi együttműködésről

A Magyar Közlöny 2004/86. számában, június 21-én kihirdetésre került – és hatályba lépett – az új magyar–román Egyezmény a Magyar Köztársaság Kormánya és Románia Kormánya között a határvizek védelme és fenntartható hasznosítása céljából folytatandó együttműködésről.

A Magyar Köztársaság Kormánya és Románia Kormánya között Budapesten, 2003. szeptember hó 15. napján aláírt, a határvizek védelme és fenntartható hasznosítása céljából folytatandó együttműködésről szóló Egyezmény jóváhagyásáról szóló jegyzékváltás 2004. május 17-én megtörtént, mely időponttól kezdve kell alkalmazni a rendelkezéseit.

Egyúttal hatályát veszti a Bukarestben, 1986. évi június hó 25. napján a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Román Szocialista Köztársaság Kormánya között a határt alkotó és a határ által átmetezett vizekkel kapcsolatos vízügyi kérdések szabályozásáról kötött egyezmény kihirdetéséről szóló 1/1987. (I. 27.) MT rendelet.

Az Egyezmény I. fejezetében a célok és alapelvek kerültek meghatározásra. E fejezet tartalmazza a fogalom-meghatározásokat és az Egyezmény területi és tárgyi hatályának a meghatározását is.

Jelen Egyezmény célja azoknak a szabályoknak és kötelezettségeknek az összefoglalása, amely alapján a Szerződő Felek eljárnak a határvizekkel kapcsolatos együttműködésük során, továbbá azoknak a szervezeti, intézményi és gazdasági feltételeknek a meghatározása, amelyek között az együttműködést megvalósítják.

A célok elérése érdekében a Szerződő Felek megtesznek minden jogi, igazgatási és műszaki intézkedést annak érdekében, hogy javítsák, de legalább megőrizzék a határvizek jelenlegi állapotát úgy, hogy elérjék a Vízkereitirányelv által meghatározott „jó állapotot”.

A legfontosabb célkitűzések az alábbiak:

- a vizek jó állapotának elérése,
- a vizek állapotromlásának megelőzése és a szennyeződések ellenőrzése,
- a határon áterjedő káros hatások (ár-

vizek, szárazság okozta helyzetek és rendkívüli szennyezések) megelőzése, elhárítása, csökkentése, és ellenőrzés alatt tartása,

d) a vizek állapotát ellenőrző és értékelő rendszerek fejlesztése,

e) a vízkészletek fenntartható hasznosításának biztosítása,

f) közös kutatási és technológiai fejlesztési akciók előmozdítása a jelen Egyezmény tárgyát képező témakörökben.

Az Egyezmény területi hatálya a határvizekre, azok vízrajzi alegységeire terjed ki. *(Jelentős változás a korábbiakhoz képest, hogy teljes vízgyűjtő területre kiterjedő hatályú.)*

Az Egyezmény tárgyi hatálya kiterjed azokra a folyamatban lévő és tervezett beavatkozásokra, amelyek módosíthatják a vizek, a vízi környezet és az élővilág állapotát, amennyiben azok határon áterjedő hatásokkal járnak, főként:

a) a vízkivételekre, a vízbevezetésekre,

b) a pontszerű és diffúz szennyező forrásokból származó vizek bevezetésére és beáramlására,

c) a váratlan, veszélyes és el nem kerülhető vízszennyezésekre és ezek következményeinek elhárítására,

d) a vízilétesítményekre,

e) az árvízvédelmet, a belvízvédelmet, a jég elleni védelmet és a folyószabályozást szolgáló létesítményekre és intézkedésekre.

A II. fejezet az együttműködés módját és főbb irányait taglalja.

Az együttműködés módja:

(1) A Szerződő Felek a megfogalmazott célok megvalósítása és alapelvek érvényesítése érdekében együttműködési mechanizmusokat alakítanak ki, amelynek formái az alábbiak:

a) szabályos és rendszeres információcsere az Egyezmény tárgyát képező témakörökben,

b) konzultációk folytatása és tevékeny szerepvállalás az Egyezmény által intézményesített szervezetekben,

c) az Egyezmény alkalmazásához és

fejlesztéséhez szükséges jogi, közigazgatási, technikai és egyéb intézkedések fogantatosítása.

(2) A jelen Egyezmény előírásainak teljesítése a Szerződő Felek közötti együttműködés részleteit meghatározó Szabályzatok szerint történik. A Szabályzatokat a meglévő együttműködési tapasztalatokra alapozva, a Szófiai Egyezmény és a Vízkereitirányelv végrehajtási útmutatóinak figyelembevételével kell kidolgozni és folyamatosan, a Szerződő Felek lehetőségeinek megfelelően kell fejleszteni.

(3) Szükség esetén a Magyar–Román Vízügyi Bizottság új Szabályzatokat dolgoz ki, illetve korszerűsíti a meglévőket, és ezek elfogadását határozatlan rögzíti.

(4) A Szerződő Felek – rendszerint saját államuk területén – teszik meg a jelen Egyezményből származó, egyeztetett intézkedéseket és végzik el az ilyen munkálatokat.

(5) A Szerződő Felek a jelen Egyezmény hatálya alá tartozó esetekben nem hajtának végre beavatkozást a másik Szerződő Féllel folytatott előzetes konzultáció nélkül, kivéve a vészhelyzeteket, vagy ha a másik Szerződő Fél egy éven belül nem közölte álláspontját.

(6) A jelen Egyezmény hatálya alá tartozó területen nemzetközi szervezetek pénzügyi segítségével vagy külföldi hiteltől megvalósuló projektekre a jelen Egyezmény előírásait kell alkalmazni.

A továbbiakban e fejezetben kerültek szabályozásra

– a vizek védelme és fenntartható használat,

– felelősség a határvizek rendkívüli szennyezéséért és

– árvíz- és belvízvédekezés legfontosabb kérdései.

A III. fejezet a Magyar–Román Vízügyi Bizottság *(korábban: Magyar–Román Vízügyi Műszaki Vegyesbizottság)* felépítését és működését részletezi.

(Folytatás a 2. oldalon)

Új egyezmény a magyar–román határvízi együttműködésről

(Folytatás az 1. oldalról)

A Bizottság továbbra is három Albizottságra tagolódik. Az Ár- és Belvízvédelmi Albizottság, a Vízhatalom Albizottság és a Vízgazdálkodási és Hidrometeorológiai Albizottság szakértői különböző szintű találkozókra végzik a Szabályzatok és a Bizottság által előírt feladatokat.

A IV. fejezet a vegyes és záró rendelkezéseket tartalmazza, melyek között bővebben ki van fejtve

- a geodéziai alappontok gondozása,
- kölcsönös segítségnyújtás,
- adatok és információk cseréje és értékelése,
- kutatás, fejlesztés és koordináció,
- költségelszámolás,
- határátlépés és
- a viták rendezése.

Az Egyezmény végrehajtására alkalmazandó hatályos szabályzatok

1. A Magyar-Román Vízügyi Műszaki Vegyesbizottság Működési Szabályzata

2. Szabályzat a Magyar Köztársaság és Románia vízügyi szerveinek határátkeléséről és kapcsolattartásáról

3. Szabályzat a rendkívüli árvízveszély és belvízveszély esetén a Magyar Köztársaság és Románia vízügyi szervei közötti információcserére és a kölcsönös vizuális megfigyelő repülések végrehajtására vonatkozóan

4. Szabályzat a váratlan, veszélyes és el nem kerülhető szennyezések esetén követendő eljárásra

5. Árvízvédekezési Szabályzat

6. Belvízvédekezési Szabályzat

7. A vízszolgáltatás és belvízszivattyúzás költségének elszámolási szabályzata

8. Szabályzat a magyar–román határt alkotó vagy a határ által átmetszett folyók vízminőségének követésére

9. Szabályzat a Magyar Köztársaság és Románia között a meteorológiai és hidro-

lógiai adatok és tájékoztatások kölcsönös megküldéséről

10. Szabályzat a magyar területen lévő Békési duzzasztómű emelt szintű (+510 cm) duzzasztására és a román területen lévő Anti szivattyútelep összehangolt üzemelésére

11. Szabályzat a magyar–román határt alkotó vagy a határ által metszett vízfolyásokon végzendő rendszeres vízrajzi észlelésekről és közös készlet meghatározásról

Összefoglalva megállapítható, hogy az új magyar–román Egyezmény minta-értékű a határvízi együttműködésben. Legfontosabb eredménye, hogy a területi hatálya kiterjed a határvizek teljes vízgyűjtő területére. Elmondható, hogy mind a határvízi-, mint a szomszédos Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóságok közötti együttműködésben jó a kapcsolat, mely erős alapja lehet az Egyezmény végrehajtásának és a megfogalmazott célok elérésének.

Lúczy Gergely

Ultrahangos vízhozammérő berendezések a Körösökön

A Körös-völgy árvízvédelmének fejlesztése PHARE CBC pályázat harmadik programjaként 2004. június közepén került üzembe helyezésre a Fehér-Körös Gyulavári, és a Fekete-Körös Sarkad-Malomfoki szelvényében két ultrahangos vízhozammérő állomás. A SZEVIÉP Rt. által elkészített alépítményekre a német OTT Messtechnik GmbH. épített be, Sonicflow típusú vízhozammérő berendezést.

A vízhozammérő berendezés mindkét állomáson hasonló elven működik. A berendezés méri a vízállást és a vízsebességet, majd ezekből az értékekből számítja a vízhozamot. A vízsebesség mérése két sávban történik, az alsó sávban (kis- és középvízi meder) 4 db ultrahang fejből kialakított mérőkereszt méri a sebességet, a felső sávban (nagyvízi meder) 1 db Doppler fej méri a vízsebességet. A Doppler mérőfej csak árvízi helyzetben lép üzembe és kapcsolódik be a vízhozam mérésbe. Vízhozam mérések jelenleg 5 percenként történnek és 15 percenként tárolódnak az eredmények a helyszíni adatgyűjtőben. Az állomások természetesen bekapcsolásra kerültek a már üzemelő távmérő rendszerbe is. Az állomások lekérdezhetőek a Vízrajzi Csoportnál elhelyezett számítógépről.

A vízhozam számításához a berendezés a gyártó által elkészített modellt használja, amely a keresztelvény adataiból

képes az egész mérőszelvényre vízhozam adatot képezni. Ez a modell a hagyományos vízhozammérési módszerek eredményeivel módosítható, ezáltal a vízhozammérő berendezés által adott eredmények pontosabbá tehetőek.

Jelenleg az állomások a fent említett modell alapján számítják a vízhozamot. A jövőben elvégzendő a berendezés kalibrálása hagyományos vízhozammérési módszerekkel. A kalibrálás különböző üzemi állapotokban történik, ezáltal a teljes vízhozam tartományban pontosíthatók,

finomíthatók a vízhozammérő berendezés által szolgáltatott adatok.

Az eddigi tapasztalatok szerint a vízhozammérő állomások megbízhatóan működnek, az általuk szolgáltatott adatok jól illeszkednek a vízhozam görbéhez.

A Fehér- és a Fekete-Körös országhatár szelvényeiben mért folyamatos vízhozam adatok elősegítik a pontosabb árvízi előrejelzések készítését, és fontos információt adnak kisvízi helyzet idején is a vízkészlet-gazdálkodás számára.

Lukács Béla

Felülvizsgálati audit

2004. június 28-án az SGS Hungária Kft. éves felülvizsgálati auditot tartott az ISO 9001:2000 minőségirányítási rendszer szabályozása alatt működő vízrajzi adatszolgáltatási tevékenységre. A rendszer eredményes működését igazolja, hogy az auditot sikeresen teljesítettük.

Személyügyi hírek

Igazgatóságunknál közalkalmazotti munkaviszonyt létesített:

■ Hegyesi Gyula duzzasztó karbantartó munkakörben, 2004. június 14-től a Szeghalmi Szakasz mérnökségnél.

■ Ifj. Berki András csatornaőr munkakörben, 2004. június 20-tól a Szeghalmi Szakasz mérnökségnél.

Igazgatóságunknál közalkalmazotti munkaviszonya megszűnt:

■ Valaczkai Ildikó ügyintéző munkakörben, 2004. július 31-el a Gazdasági Osztálynál.

Sok csapadék – több vízkészlet – jobb vízminőség

Az év első felében az **átlagosnál csapadékosabb** időjárás jellemezte területünket. Az igazgatóság működési területén januártól július végéig 409,8 mm csapadék hullott, ami 97,7 mm-es csapadéktöbbletet jelent a sokévi értékhez képest. Visszatekintve az elmúlt hónapokra, egyedül a május hónap volt az átlagosnál szárazabb, ekkor 15 mm-rel hullott kevesebb a szokásosnál.

A május végétől július 25-ig tartó száraz időjárás következtében **folyóink vízkészletei kimerülőben voltak**. A Békésszentandrás duzzasztóműnél átbukó vízhozam a hó eleji 36-ról 14 m³/s-ra csökkent. A Fehér-és a Kettős-Körös vízhozama kritikusan alacsony volt. A Berettyón Szilágynagyfalunál az LKV-val egyező vízállás alakult ki.

A romániai folyószakaszokról érkező vízhozamok július 25-én reggel:

Fehér-Körös, országhatár: kb. 3,0 m³/s,
Fekete-Körös, Sarkad-Malomfok: 2,65 m³/s,
Kettős-Körös, Békés 3,1 m³/s,
Hármas-Körös, Gyoma 12,06 m³/s,
Sebes-Körös, Körösszakál: 6,05 m³/s,
Berettyó, Pocsaj: 1,95 m³/s.

A Tiszából átvezetett vízmennyiségek július 25-én reggel:
Keleti-főcsatorna, Bakonszeg: 1,01 m³/s, mélypont körüli mennyiség

Hortobágy-Berettyó, Ágota: 10,9 m³/s, mélypont körüli mennyiség

Nagykunsági-főcsatorna, Túrkeve: 11,7 m³/s,
Öcsöd: 3,00 m³/s.

Folyóink magyarországi szakaszain a július 25-ével kezdődött csapadékos periódus hatására kisebb **árhullámok sora vonult le**. Belvíz-összegyülekezésből árvízvédelmi készültségi szint feletti vízállások voltak a Hortobágy-Berettyón Borznál és Ecsegfalvánál.

A romániai folyószakaszokról érkező vízhozamok augusztus 2-án reggel:

Fehér-Körös, országhatár: kb. 20,0 m³/s, növekvő,
Fekete-Körös, Sarkad-Malomfok: 52,8 m³/s, növekvő,
Sebes-Körös, Körösszakál: 37,2 m³/s, szabályozott vízeresztés,

Berettyó, Pocsaj: 18,7 m³/s, tetőzés körüli.

A vízáradó rendszeren a Tiszából érkező vízmennyiségek augusztus 2-án reggel:

Keleti-főcsatorna, Bakonszeg: 2,20 m³/s,
Hortobágy-Berettyó, Ágota: 15,7 m³/s,
Nagykunsági-főcsatorna, Túrkeve: 12,0 m³/s,
Öcsöd: 3,80 m³/s.

A levonuló árhullámok miatt a duzzasztott víztereknek számottevő esése alakult ki, a gravitációs vízbevezetéseket több helyen akadályozták, átmenetileg a duzzasztási szinteket kis mértékben csökkentettük.

Jelenleg már a Gyulai duzzasztó normál üzemben működik, a Békési duzzasztónál 480 cm-es, míg a Körösladányi duzzasztónál 280 cm-es felvizet tartunk. Békésszentandrason a duzzasztási szintet 480 cm-en tartjuk.

A romániai folyószakaszokról érkező vízhozamok augusztus 6-án reggel:

Fehér-Körös, országhatár: kb. 15,0 m³/s, csökkenő,
Fekete-Körös, Sarkad-Malomfok: 18,7 m³/s, csökkenő,
Sebes-Körös, Körösszakál: 35,0 m³/s, szabályozott vízeresztés,

Berettyó, Pocsaj: 4,79 m³/s, csökkenő.

A vízáradó rendszeren a Tiszából érkező vízmennyiségek augusztus 6-án reggel:

Keleti-főcsatorna, Bakonszeg: 2,14 m³/s,
Hortobágy-Berettyó, Ágota 13,2 m³/s,
Nagykunsági főcsatorna, Túrkeve 14,8 m³/s,
Nagykunsági főcsatorna, Öcsöd 4,5 m³/s.

A működési területünkön a Mezőberényi rendszerben július 28-tól augusztus 5-ig, a Réhelyi belvízrendszerben július 31-től augusztus 2-ig I. fokú belvízvédelmi készültség volt, szivattyúzási igény miatt.

Az **öntözővíz** szolgáltatások zavartalanok és folyamatosak. Az előző hetek fokozottan csökkenő vízkészlete az utóbbi napok jelentős csapadékmennyiségének következtében újra normalizálódott.

Az **Élővíz-csatornába** a vízbetáplálás a Körösökön levonuló kisebb árhullám miatt csökkent, mert a gravitációs visszavezetés a Békési torkolatnál (augusztus 2–3.) korlátozottá vált. A normál üzemmód néhány nap alatt helyreállt.

A lefolyási viszonyok javítása érdekében nádvégőzást végzünk a Békés felsőkörögati zsilip és a torkolat között. Az Élővíz-csatorna vízfrissítését szolgáló Dánfoki szivornya üzemeltetését a levonuló árhullám miatt az önkormányzat 2-án megszüntette az üzemviszonyok helyreállításáig.

A **Szarvas-Békésszentandrás holtág** kedvező vízminőségi állapotot mutat. A vízszintet 5 cm-rel csökkentettük a belvizek befogadása érdekében. Augusztus 6-án 2 db szivornyacső üzemel, Békésszentandrason a gravitációs kivezetés lehetősége fennáll.

Az Igazgatóság területén lévő víztereken a kedvező időjárási tényezőknek köszönhetően több helyen is csökkent a **makrovegetáció** kiterjedése. A Kettős-Körösön Köröstarcsa térségében a víztér vízínövény borítottsága 5–25%-ra csökkent, a Hármas-Körösön a Hortobágy-Berettyó betorkolása alatt több kilométeres szakaszon a vízfelszint – szintén csökkenő tendenciában – 25%-ban borítja hínár és békalencse. A kettős működésű csatornák közül a Gyepes csatorna és a Holt-Sebes-Körös vízfelületén a vízínövény borítottságban nem történt változás, jelenleg is 50%-ot meghaladó vízínövény borítottság jellemzi. Igazgatóságunk a vízterek vízínövény borítottságát, a gát- és csatornaóri szolgálat heti gyakoriságú észlelései alapján kíséri figyelemmel.

Az utóbbi napok hűvösebb és csapadékban gazdag időjárása nagymértékben hozzájárult a vízminőség javulásához az igazgatóság működési területén

Összeállította: **Vízgazdálkodási Osztály**

Magyar-román határvízi kapcsolatok fejlesztése a Körös-völgyben

Igazgatóságunk 2003-ban sikeresen pályázott az Európai Közöség Phare CBC Kisprojekt Alap pályázatára. Nyertes pályázatunk célja: a magyar-román határvízi kapcsolatok fejlesztése és a védelmi rendszer hatékonyságának javítása a Körös-völgyben. Ennek keretében korszerűsítjük az 1993-ban készített Magyar-Román Árvízvédekezési Szabályzat mellékleteit, a vízkár-elhárításban résztvevő szakemberek szakmai csereprogramja révén fejlesztjük az intézményi együttműködést.

A Magyar-Román Árvízvédekezési Szabályzat mellékleteinek korszerűsítésekor terepi és műholdas mérések együttes alkalmazásával aktualizáljuk a szabályzat hatálya alá tartozó árvízvédelmi töltések, határ menti lokalizációs töltések és a meglévő szükségtározók töltéseinek hossz-szelvényeit és helyszínrajzait.

A munka eredményeként digitálisan feldolgozott mérési adatok állnak rendelkezésre, s így digitális alapokra kerül a Magyar-Román Árvízvédekezési Szabályzat valamennyi melléklete.

A geodéziai felmérési munkát meghívásos tenderezés alapján a békéscsabai székhelyű Duplex Építő és Földmérő Mérnöki Kft. nyerte el.

A munka 2004. június 10.–szeptember 3. között készül el.
Petróczy Edit

Gát- és csatornaóri tanfolyam

A Körös-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság 2004. évben ismét célul tűzte ki a gát és csatornaóri betanító tanfolyam beindítását a munkaerő- és utánpótlásképzés biztosítása érdekében.

A tanfolyam megszervezését és lebonyolítását igazgatóságunk, a tanfolyamon résztvevő személyek levizsgáztatását és bizonyítványok kiállítását a Vízgazdálkodási Tudományos Kutató Rt. (VITUKI Rt.) vállalta.

Az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főigazgatóság (OKTVF) és a VITUKI Rt.-vel folytatott többszöri egyeztetés után a tanfolyam 2004. május 4. és 2004. június 2. között került megrendezésre, amelyen 11 fő igazgatósági dolgozó és 6 fő nem igazgatósági, összesen 17 fő vett részt.

A betanító tanfolyammal kapcsolatosan felmerült költségeket az Igazgatóság vállalta és biztosította a lebonyolításához szükséges tárgyi-technikai és személyi-szakoktatói feltételeket.

A 77 órás elméleti és a 25 órás gyakorlati oktatás befejezése után 2004. június 9-én került megrendezésre a záróvizsga.

A vizsgabizottság – *Szentiványi Árpád* (vizsgabizottság elnöke, OKTVF), *Ballon István* (vizsgabizottsági tag, VITUKI Rt.), *Bak Sándor* (vizsgabizottsági tag, igazgató), *Galbáts Zoltán* (vizsgabizottsági tag, műszaki igazgatóhelyettes főmérnök), *Habóczky Sándor* (vizsgabizottsági tag, osztályvezető) a záróvizsgát sikeresnek értékelte és külön köszönetet mondott a vizsgára való igen jó felkészülésért.

A gát- és csatornaóri betanító tanfolyamon sikeres záróvizsgát tettek névsora:

1. Belinczy Zoltán – *KÖR-KÖVIZIG – Szeghalmi Szakasz-mérnökség – csatornaőr*
2. ifj. Szarka Mihály – *KÖR-KÖVIZIG – Szeghalmi Szakasz-mérnökség – csatornaőr*

3. Lázár Tamás – *KÖR-KÖVIZIG – Szeghalmi Szakasz-mérnökség – gátőr*

4. Iván János – *KÖR-KÖVIZIG – Szeghalmi Szakasz-mérnökség – csatornaőr*

5. Molnár Attila – *KÖR-KÖVIZIG – Szeghalmi Szakasz-mérnökség – gátőr*

6. ifj. Berki András – *KÖR-KÖVIZIG – Szeghalmi Szakasz-mérnökség – csatornaőr*

7. ifj. Pályi Bálint – *KÖR-KÖVIZIG – Szarvasi Szakasz-mérnökség – gátőr*

8. Barcsik László – *KÖR-KÖVIZIG – Szarvasi Szakasz-mérnökség – gátőr*

9. ifj. Balog István – *KÖR-KÖVIZIG – Gyulai Szakasz-mérnökség – csatornaőr*

10. Birinyi Zoltán – *KÖR-KÖVIZIG – Gyulai Szakasz-mérnökség – gátőr*

11. Szekretár György – *KÖR-KÖVIZIG – Gyulai Szakasz-mérnökség – csatornaőr*

12. Németh Ferenc – *KÖR-KÖVIZIG – Gyulai Szakasz-mérnökség – gátőr*

13. ifj. Szalai Sándor – *külsős*

14. Nagy István – *külsős*

15. Huszárik Mihály – *külsős*

16. Szűcs Gábor – *külsős*

17. Oláh István – *külsős*

A vizsgabizottság külön dicséretben részesítette **Németh Ferenc** és **Barcsik László** gátórt a záróvizsgán nyújtott kitűnő teljesítményért.

Ezúton megköszönjük az oktatói munkában közreműködő szakoktatók áldozatos munkáját és a tanfolyamon résztvevők aktivitását. Kívánjuk, hogy a megszerzett ismereteket gyakorlatban is sikeresen hasznosítsák.

Oroján István

Terepmodell Mezőtúron

„A Tisza-Körös völgyi vízgazdálkodási rendszer terepmodell bemutatása” címmel 2004. június 30-án széles körű szakmai közönség előtt történt meg a KÖTI-KÖVÍZIG Mezőtúri Szakasz-mérnökségnek épületében összeállított, 2x4 m méretű terepmodell hivatalos üzembe állítása.

A rendezvényen *Vaszilievits Sömjén György*, a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium főosztályvezetője elnökölt. Bevezetőjében kiemelte, hogy az utóbbi években az árvízvédelemmel szemben háttérbe szorult a belvízvédelem, az aszály, a vízgazdálkodás, a vízhasznosítás ügye. Az előadások közötti összekötőben az 1999. évi rendkívüli belvízvédelmi készültség, a 2000. évi árvíz és a 2003. évi aszály során tapasztalt példaelemek együtműködést méltatta.

Kóthay László, a TIKÖVÍZIG igazgatója a TIKEVIR vízpótló rendszer, a belvízi és árvízi üzemmód fő műszaki paramétereit foglalta össze, továbbá néhány dián bemutatta a vízminőségi helyzetet, a természetvédelmi, ökológiai vízigény fontosságát, kiemelve e vízigények megha-

tározó szerepét az Ágotai vészelzáró mű megvalósulásában.

Barcs Sándorné, a KÖTI-KÖVÍZIG osztályvezetője részletesen ismertette a Kiskörei vízlépcsőhöz kapcsolódó vízpótló rendszer létrejöttének fő mérföldköveit, kitérve az üzemelési tapasztalatokra és különösen a vízpótlási, illetve vízbevezetési korlátozásokra. Tájékoztatót adott a vízpótló rendszer műveinek rekonstrukciójáról és üzemirányítási rendszerének korszerűsítéséről.

Tóth Ildikó, a KÖTI-KÖVÍZIG ügyintézője a szakdolgozatához készült, a Hortobágy-Berettyó nagyvízi üzemirányítására vonatkozó vizsgálatának eredményeit, és az abból leszűrhető tapasztalatokat ismertette.

A terepmodell készítésének folyamatáról *Kontra József*, az Intermedier Kft. dolgozója számolt be.

A terepmodell funkcióit, az elérhető látványhatásokat *Kovács Ferenc*, a KÖTI-KÖVÍZIG Mezőtúri Szakasz-mérnökségnek dolgozója mutatta be.

A terepmodell a szakterület ismerőinek jó összefoglalást ad a TIKEVIR vízpótló

rendszer, az árvízvédelmi, a belvízvédelmi létesítmények, a kisvízi és nagyvízi üzemmód főműveiről, a vízminőség-javító üzemmódról és a kapcsolódó természetvédelmi területekről. Ezen túlmenően a térség egy idegenforgalmi szempontból is értékes látnivalóval gazdagodott. A KÖTI-KÖVÍZIG Mezőtúri Szakasz-mérnöksége előzetes egyeztetés mellett minden érdeklődőt szívesen lát, és szakszerűen bemutatja a terepmodellt. A kis távolság miatt jól kapcsolódhat a KÖR-KÖVÍZIG Peresi Bemutatóházát megtekintők programjához.

A bemutató napjára időzítve készült el a KÖTI-KÖVÍZIG gondozásában a „Tisza-Körös-völgyi Együtműködő Vízgazdálkodási Rendszer” című kiadvány, amely részletesen, képekkel és rajzokkal gazdagon illusztrálva ismerteti a Hortobágy-Berettyó, a Keleti-főcsatorna és a Nagykunsági-főcsatorna létrejöttét, bonyolult üzemállapot-rendszerét.

A kiadvány a KÖR-KÖVÍZIG Műszaki Könyvtárában megtekinthető.

Czakó András

ÁRVÍZ - ÁRVÍZ - ÁRVÍZ

1974. JÚNIUS 15.

Ez a dátum bizonyára hosszú időn át emlékezetes marad mindazok számára, akik addig soha nem tapasztalt veszélyességű árhullám ellen vették fel a harcot a Körös-folyók – elsősorban a Fehér- és Fekete-Körös – védtöltésein.

Több mint egy évszázad regisztrált adatait, a mindaddig észlelt legmagasabb víz-állást döntötte meg a szokatlan hevességű árhullám.

A folyók töltéseinek koronaszintjét már

meghaladta az ár és minden védelmi tevékenység ellenére percről-percre növekedett a veszély: a Körös-vidék városai – Gyula, Békéscsaba, Békés és más településeink, nagy népgazdasági értékeink, emberi életek veszhetnek volna el

A kritikusá vált helyzetben, a nagyobb károk elhárítása céljából, június 15-én szükségessé vált a Fehér- és Fekete-Körös közötti delta kiürítése és árvíztározóként való felhasználása. A megnyitott töltéssza-

kaszokon átzúdult 118 millió m³-nyi hatalmas víztömeg elborította a deltát. A tározó területén Gyulavári községet a megerősített körtöltések megvédték az árvíz rombolásától. A védelmi erők ugyanakkor az áradó vízzel elszántan küzdve építették meg a veszélyeztetett Dénesmajor körtöltését.

A 30 évvel ezelőtti árvízi eseményeket a vízügyi igazgatóság fotóarchívumának képei segítségével idézzük fel.



Az árvíz szintje elérte a hídszerkezeteket



Védekezés a Remetei közúti hídnál



Töltésrobbantás 1974. június 15-én 15.20 órakor



A Remetei közúti híd környéke



Az árvíz következtében összedőlt tanyák

ÁRVÍZ - ÁRVÍZ - ÁRVÍZ

1974. JÚNIUS 15.



Az árvíz következtében összedőlt tanyák



Árvíz kártétele a deltában



Árvíz kártétele a deltában



Fekete-Körösi átvágás és környezete



Fekete-Körösi átvágás töltéscsonkok bevédése



Fekete-Körösi átvágás helyreállítási munkái

ÁRVÍZ - ÁRVÍZ - ÁRVÍZ

1974. JÚNIUS 15.



Gyulavári körtöltés védelme



Sarkadi közút átvágás és elzárás



Gyulavári körtöltés védelme



Dénsmajor település megvédése töltésépítéssel

Vízminőség



Országos és regionális törzshálózati mintahelyek vízminőségi osztályba sorolása a VM adatbázis adatai, az MSZ 12749 szabvány alapján.

A vízvizsgálatokat a Körös-vidéki Környezetvédelmi Felügyelőség és a Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Felügyelőség végezte.

Minősítési időszak 2004. június 1 – július 28. Mintaszám: 4-5

Mintavételi hely	A.	B.	C.	D.	E.
Fehér-Körös Gyulavári 9,3 fkm	II	III	III	III	II
Fekete-Körös Sarkad 16,1 fkm	II	III	II	III	II
Kettős-Körös Békés d.f. 116,7 fkm	III	III	–	II	II
Kettős-Körös M.berény kh. 103,9 fkm	III	IV	III	IV	III
Sebes-Körös Körösszakál 59,4 fkm	II	IV	III	III	II
Sebes-Körös K.ladány 10,10 fkm	II	III	–	II	II
Hármas-Körös Gyoma 79,3 fkm	IV	III	II	III	III
Hármas-Körös B.szentandrás 48,0 fkm	III	IV	–	III	III
Hortobágy-Berettyó Mezőtúr 6,4 fkm	III	IV	III	III	II
Élővíz-csatorna Veszely 24,2 fkm	III	IV	–	II*	II
Élővíz-csatorna Békés tork.	III	V	III	III	III

Jelmagyarázat:

A csoport: az oxigénháztartás jellemzői I. osztály: kiváló víz
B csoport: nitrogén és foszforháztartás jellemzői II. osztály: jó víz
C csoport: mikrobiológiai jellemzők III. osztály: tűrhető víz
D csoport: mikroszennyezők toxicitása IV. osztály: szennyezett víz
E csoport: egyéb jellemzők V. osztály: erősen szenny. víz
* szerves mikro-szennyezők vizsgálata nélkül

Az Igazgatóságunk területén június és július hónapban rendkívüli szennyezés nem történt.

Igazgatóságunk a vizek vízminőségének borítottságát, a gát- és csatornaári szolgálat heti gyakoriságú észlelései alapján kíséri figyelemmel. Az észlelések alapján készített helyszínrajz az igazgatóság honlapján www.korkovizig.org (Vízgazdálkodási tájékoztató) megtekinthető.

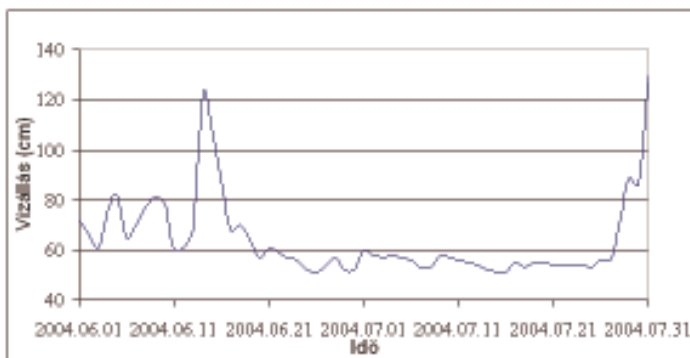
Dr. Vasas Ferencné

Hidrológia



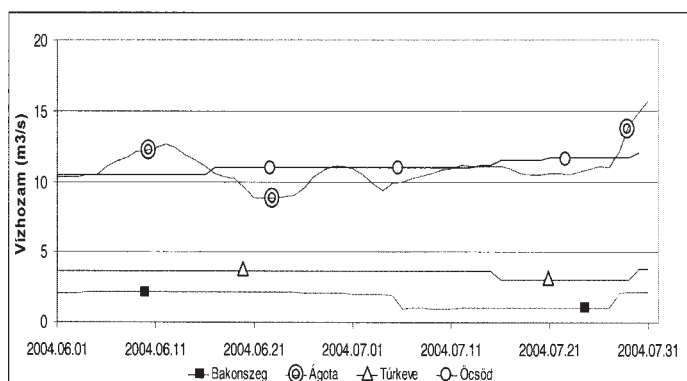
Június és júliusban kisebb megszakításokkal állandó esőzés mutatkozott a Körösök hegyvidéki vízgyűjtőjén. Külön ki kell emelni a június közepén, és a július hónap utolsó napjaiban lehullott csapadéktételeket, melyek kisebb mértékű emelkedést okoztak vízrendszerünkben. Az áradások mértéke 70–120 cm között volt. A közbülső időszakokban igen kismértékű vízutánpótlás jelentkezett. A Fehér-, és a Fekete-Körösön 1–5 m³/s közötti vízmennyiségek érkeztek a határon túlról.

Duzzasztóink a két hónap alatt folyamatosan üzemeltek, tartva az előírt duzzasztási vízszintet.



Fekete-Körös, Ant vízállás idősora

A vízkészlet növelése érdekében folytatódott a tiszai víz betáplálása a Körös rendszerbe. A betáplálás 4 ágon keresztül történt. A Keleti főcsatornán keresztül Bakonszegnél a Berettyóba, a Hortobágy-Berettyó főcsatornán keresztül Ágotánál, a Nagykunsági főcsatorna keleti ágán Túrkevénél, a nyugati ágán Öcsöd-nél a Hármaskörösbe.



Néhány jellemző állomás vízhozam értéke

	június 30-án:	július 31-én:
	(m ³ /s)	(m ³ /s)
Fehér-Körös, Gyula	9,49	22,7
Fekete-Körös, Sarkad-Malomfok	7,92	26,4
Kettős-Körös, Békés	11,9	48,4
Sebes-Körös, Körösszakál	9,32	39,0
Sebes-Körös, Körösladány	11,4	23,3
Berettyó, Szeghalom	8,15	10,7
Hármaskörös, Gyoma	28,4	58,8
Hármaskörös, Kunszentmárton	37,2	72,5

Kurilla Lajos

Hidrometeorológia



Június hónapot az évszakhoz képest melegebb, az átlagosnál kissé csapadékosabb időjárás jellemezte.

A hőmérséklet alakulásában – az előző időszakhoz hasonlóan – továbbra is a szélsőségek domináltak.

Napközben 24 °C és 30 °C közötti, míg a hajnali órákban 10 °C és 18 °C körüli hőmérsékleteket regisztráltak.

A havi középhőmérséklet 20,7 °C volt, amely érték 0,6 °C-al meghaladta a sokéves átlagot. Az igazgatóság területén júniusban, átlagosan 68,7 mm csapadék hullott. Ez az érték 2,9 mm-el magasabb az erre az időszakra jellemző értéknél. A csapadék területi eloszlása, a helyi zápor-zivatar tevékenységek következtében kissé szélsőséges volt. A csapadékmérő állomások közül a legnagyobb csapadékmennyiséget – 129,8 mm-t Dobozon mérték, míg a legkevesebb csapadék – 41,3 mm – Dévaványán hullott.

Június hónapban a talajvíz – a vizsgált kutak adatai alapján – a sokéves átlagnál kissé magasabban helyezkedett el. A hónap folyamán a mérsékelt vízszintsüllyedés tovább folytatódott. A talajvíz a terepszint alatt 238–480 cm között ingadozott.

Július hónapot – összességében – az évszakhoz képest kissé melegebb, az átlagosnál lényegesen csapadékosabb időjárás jellemezte. A hőmérséklet alakulásában – az előző időszakhoz hasonlóan – továbbra is a szélsőségek domináltak. Napközben 18 °C és 37 °C közötti, míg a hajnali órákban 13 °C és 21 °C körüli hőmérsékleteket regisztráltak. A havi középhőmérséklet 22,1 °C volt, amely érték 0,3 °C-al meghaladta a sokéves átlagot.

A július első felére jellemző száraz időjárás a hónap utolsó hetére igen csapadékosra fordult. Az igazgatóság területén, átlagosan 97,6 mm csapadék hullott, amely az erre az időszakra jellemző érték több mint kétszerese. A fenti csapadék nagy része – 85,1 mm – július 26. és 30-a közötti időszakban hullott.

A csapadékmérő állomások közül a legnagyobb csapadékmennyiséget – 174,0 mm-t Ecsefalván mérték, míg a legkevesebb csapadék – 53,2 mm – Szabadkígyóson hullott.

A havonként lehullott csapadékmennyiségek és a sokéves átlag alakulása az alábbi:

Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Márc.	Ápr.	Máj.	Jún.	Júl.	Össz.
sokéves átlag (mm)									
46,8	39,0	29,3	29,8	33,0	45,0	56,7	65,8	52,5	397,9
tárgyi időszak (mm)									
40,0	22,1	41,9	41,6	48,4	64,4	41,7	76,7	97,6	474,4
eltérés az átlagtól (mm)									
-6,8	-16,9	+12,6	+11,8	+15,4	+19,4	-15,0	+10,9	+45,1	+76,5

Visszatekintve az elmúlt hónapokra látható, hogy csak december és május hónap volt az átlagosnál szárazabb, ekkor 16,9 mm, illetve 15,0 mm-el hullott kevesebb csapadék a szokásosnál.

Július hónapban a talajvíz – a vizsgált kutak adatai alapján – a sokéves átlag közelében helyezkedett el. A hónap folyamán a lassú vízszintsüllyedés tovább folytatódott. A talajvíz a terepszint alatt 261 cm – 513 cm között ingadozott.

Török Jánosné

F.: KÖR-KÖVIZIG 5700 GYULA, Városház utca 26.

Díj hitelezve
Körzeti Postahivatal
GYULA 1. 5701

NYOMTATVÁNY



KÖRÖS-VIDÉKI
hírlevél

Kiadó: Körös-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság. Felelős kiadó: Bak Sándor igazgató
Szerkesztő: Cserkúti Andrásné
5700 Gyula, Városház utca 26. Tel.: 66/526-400*, Fax: 66/526-407
E-mail: korkovizig@korkovizig.hu, www:korkovizig.hu
Megjelenik havonta 600 példányban
Kiadványsszerkesztés: Kovács Sándor. Nyomtatás: Schneider Nyomda, Gyula, telefon: 66/461-410